

teljstva, da je postalo naše stanovsko giasilo tudi zrcalo pregleda naše slovenske književnosti, v teku je delo, da to še razširimo in bomo lahko prinašali pregled vse jugoslovanske književnosti. Kdo bolj nego pionir kulture in prosvete je tega potreben, ki vodi danes — ne samo šolske — temveč tudi ljudske knjižnice. Revij si pri današnjem stanju ne more vsakdo vzdrževati. Manj politike, manj bole-mike in več kulture — pozitivnega dela, je bilo naše geslo! Brez ocen in s krajšimi ocenami — ni mogoče! In že pada prva slana kritika na še ne docela izvedeno delo! — Glede šolskih odrov se v polnem obsegu pridružujemo nazorom, da pridejo daljša poročila v liste ki jih čita naše ljudstvo in bo naš list le kronist v tem oziru. Hvala Bogu, ne potrebuje to delo več toliko iniciative lista in je izhodilo. — Prisedite k mizi in videli bode-te, da delo rodi zadovoljstvo in strn-nost! Clara pacta, boni amici! — Ured-ništvu.

Sacro egoismo.

Glavni znak dobe, v kateri živimo, je oholo plapolajoči prapor materializma na eni in tropica ponižanih in užaljenih ču-varjev sv. Graha, pozabljene narodove vere v samega sebe in svojo bodočnost na drugi strani. Doba brez solca, brez duše, brez ideala, doba povojne psihoze, doba egoizma in fraze, Mrzlo je človeku, ki hodí med nami...

Beda in nepriznanje, pa še umetno podžgana mržnja njih, ki jim dajemo od svo ega poslednjega najboljšo, to je naše plačilo. In naše delo je delo Sizifovo. Ču-timo to, od časa do časa se izvije iz zmu-čenih prs krik za oproščanjem, začujemo svareči »mene tekel«, pa se zgrozimo, za-drhtimo žnjim — za hip, potem pa utone krik in hrepenenje naše nazaj v naš bedni, brezupni vsakdan... Dnu prsi pa tli in ne ugasne in čaka: »Svobode, Bratstva, Ena-kosti!«

Brať sem J. Kovačičev članek »In-ternaciona Pedagogičal Unio« v 51. šte-vilki »Učit. Tov.« in mi je prišlo na mi-sel... kako bi sezidali most med seboj in sosedí svojimi.

Res verjame kdo da bi svetovni jez-ik, pa da je Ido, Esperanto ali Volapük, nadomestil to, česar ni v nas, kar bi edi-no moglo premostiti prepad med nami in njimi — ljubezen? Ne bo! Ni jezik sred-stvo kulture jezik je samo njen verni obraz in odraz... Iz ljubezni edine pa gre-pot v Obljubljeno deželo, brez nje so vse naše besede kakor poklenkavanje votlega bronca... In ljubezni ni v nas, Preveč bo-lijho rane...

Koroška, Trst, Gorica, Reka Kras in Istra in Zader — sedem trnov v srcu na-šem — od njih je polno srce da ni pro-stora ljubezni v nem... Kako bi ljubili?! Ni ljubezni v nas. »Homo homini lupus«, brat bratu volk. Jezik ne svetovni in no-ben ne, ne bo sorenemil in nam nikdar ničesar. Recimo, danes zna vsa naša in-teligenca (nanjo se obrača člankar) po. — no kako bi — no idovsko. Kai je pridob-lenega? koliko jih na e, ki bodo svoje znanje lahko kdaj porabili? Tisti kongres vsakih toliko in toliko let. — kdo ga bo kdaj v'edel? Sai še doma ne moremo ži-veči, sai še, če grem od doma v šolo, dve minuti premišlujem, kako se bom obra-čal, kie bom držal roke, da vsaj za silo zakričem to sredi decembra brstečo vel-

stí za vzgajanje k življenju, veljal ves naš boj in vsa odpornost mladine, Decí se hoče življenja, pristnega življenja, pa naj si je včasih pomešano z grenkobo! Ne z dogmatičnimi vprašanji in od-govori, z vsakdanjo izkušnjo si ustvarja sposob-nosti za svojo bodočnost. Ali ji nudíte priliko za slično udejstvovanje v zamišljeni organizaciji? Šola je že itak poklicana za vzgajanje, njena sveta dolžnost je posvetiti vso pažnjo moralnemu od-gajanju svojih gojencev, pozneje pa, v pošolski dobi ni več nikogar, ki bi vplival nanje! Ako so gnotna sredstva na razpolago za delo tam, kjer se brez njih itak vzgojno delo vrši, potem ne bo teško ta sredstva pritegniti k plodnosnejšemu delu, ki čaka organizatorje na še skoraj docela neobdelanem polju. Kakor je »Skautstvo« pridobilo med našo dečo tal, ne zato, ker so se za nje-ga zavzeli vzgojitelji, ampak ker nosí v sebi zdra-vo idejo, ki prija otroškemu srcu in nega inicla-torni silí, prav tako bo kot izpopolnitev mogla pro-dreti tudi ideja »P. R. K.« v srca naših malih, če bo pravilno tolmačena in sejana. Pravim kot iz-popolnitev, ker se mi zdi organizacija »P. R. K.« unestna posebno za dekleta, kojih temperament boje odgovarja nežni nalogi »Rdečega križa« v občé in bi jim imenovana organizacija propagi-rana bila sigurno odlična privlačna sila.

Povsod so se praktični vzgojitelji zavzeli za podeljeno vzgajanje dečkov in deklic, ker so upo-števali vsaj za gotovo razvojno razdobje oboje-stransko individualnost, pa se mi zdi, da bi tudi to: ne bilo v škodo, če bi skušali zadostiti pri-

konoc oziroma prenavljanje in prestvar-janje na svo í obleki... In tistih par izvo-ljenih, ki bodo morda vendarle prišli bl-zu, se bodo pač sporazumeli v besedah — sporazum v srcih, tisti ki polje do brat-stva, tisti ostane, kakor doslej — podoba iz samí... Ne bodo nam Italijani dal Tr-sta in Gorice in ne Nemci naše Koroške nazaj sami, pa naj naša zemlja odneva samega lida...

Pa še nekaj e! Če hočemo zdati most ljubezni od naroda do naroda, treba da začnemo ne pri obokih in sklopih sredi vode temveč pri temelju, pri sebi. **Narodni abstrakten pojim**, kakor smo se na-vadili da ga razumevamo temveč je živ, rasteč ali propadajoč organizem. Čisto ka-ker smo živi in rastemo ali propadamo mi. Naš narod — to smo mi, vsak posa-mezni poedinec in če še tako neznanen, njegov integralen del. **V sebi najprej lju-bezni!** Vem, da je težko, da je trpek naš dan in da je daleč zarja... Ampak treba da gremo naprej in da ne položimo križem rok, dokler ne bo naše upanje poveleča-no... Teško je vem... koliko nas je? Za Krpanovo dlan... In še so nam odtrgali naše najboljše... Mi pa govorimo: bratje tam preko in zvestoba do groba in — **imamo med seboj strank kakor potočkov** in se blemo in kollemo in mesarimo, na-mesto da bi se prišli za roke, da bi dvig-nili svoja srca in stisnili zobe in pesti in bili složni, složni in — močni...

In brez moči — ne, ne!

Hej vi gospod Italijan, hej vi gospod Nemeč! Čujete? Kaj vama še ni nikdar prišlo na misel, da smo si pravzaprav in takorekoč bratje? Sicer ste nam res vzeli Trst in Reko in Goriško našo in Postono in pa tisti Zader, tisto sramoto smrtno sredi našega čela ampak naj bo pozab-ljeno in odpuščeno danes vse... Danes, ko smo si bratje takorekoč in pravzaprav. Glejte ko vam ponujamo svojo iskreno bratovsko desnico... In še Bled in Bo-hinj, če izvolíte... In vi, gospod Nemeč, ki ste spravili v svojo beraško malho našo Koroško bi li ne hoteli zdat, ko smo si bratje morda še Maribor? Samo da smo si bratje...

Ne gospoda, dokler ni naš račun po-ravnan, pravično in pošteno do zadnje naše kože tam onstran, tolko časa bo bo-lelo, toliko časa ne bo ljubezni v nas, to-liko časa bomo počakali z bratstvom. Na-ša desnica že danes bi vam pomenila sankcijo vaših krivic naše bratstvo da-nes bi si vi predstavili z našo bojzljivo stjo, z našim strahom pred vami... Mi pa se ne bojimo razen svoje nesloge ničesar in nikogar, ker je zavest v nas, da je božja in človeška pravica z nami... Svojo ne-slogo bomo izruvali, svojih preprirov in orep'rkov se bomo odvadili in evange-lia bomo vsejali v svoja srca, tistega, od katerega bo moč — sacro egoismo Vaš bo naše geslo! Takrat pa, ko bomo močni do-voli da boste vi našo bratsko roko spre-jeli s spoštovanjem in iskrenostjo — (po-tem ko bi bil naš račun že poravnan!), takrat ko boste vedeli tudi vi, da smo si bratje. — takrat: pozdravljeni!

Sacro egoismo, ljubezen do domovi-ne! Ne do tiste abstraktni, ki je ni, do proklete tiste fraze, ki je je toliko in za-radí katere krvavimo danes iz toliko ran, temveč do tiste žive domovine, katera smo mi sami — medsebojna ljubezen. Vem, da bohoti na široko in visoko plevel — ampak izruvali ga bomo in Voljo bo-

rodnemu nagonu dečkov za organizacijo, ki skuša zposliti njihovo iniciatorno silo, in prirodnim težnjam deklet z organizacijo, ki upošteva žen-ski naravi odgovarjajoče udejstvovanje.

Če ste nverjeni, da naše domače pridne »Čbelice« in podjetni »Skauti« ne morejo zadostiti nalogam, ki jim pripisujemo danes morda kot poseb-nost organizaciji »P. R. K.«, pa spremenimo ime! Ne gre nam namreč za imena, ampak za delo!

»Čbelice« ali pa organizacija »P. R. K.« in »Skautstvo«, bi konečno moglo v marsičem nado-mestiti propadajoči vpliv domače hiše. Ustvarili bi center, kjer bi se zbirala zdrava in močna de-ca k ustvarjalnemu delu, kjer bi ista preživljala čas, ki ji preostane po končanem dnevnem trudu.

Naj končam! Delo naj se osredotoči na ono polje, ki smo ga navedli zgoraj, pa bomo dosegli uspehe in to tam, kjer je za poznejši razvoj in mo-ralno odpornost našega naraščanja mnogo bolj po-trebno in od neprecenljive važnosti. Veščaki so si namreč edini v tem, da izpuhti po večini vse ono iz otroških glav, kar se deca nauči v dobi osnovnošolskega obiska, da pa ostane tisto, kar so si pridobili izza 14 leta. — **Ne barvajmo torej svoje znanosti — slično Indijancem z Orinoka — s površnim pojmovanjem polzke civilizacije, zajemajmo iz svoje narodne individualnosti, ker le na ta način bomo vzgojili nepremagljiv rod Jugoslovenov!**

VSAK JUGOSLOVAN MORA BITI ČLAN, JUGOSLOVANSKE MATICE!

mo se, ali in bo zrasla Moč. In če bomo šli še tako pomalo naprej, kamen do kam-na, zrno do zrna!

Politična borba se ne sklada z učite-ljevim poslanstvom, prvi tov. Kovačič. Komur pomeni beseda »politika« to, kar na štiri petine polni naše »politične« dnevnike (in vse naše javno in poljavno življenje), ta se bo z vso dušo strinjal z nim. Jaz pa pravim: politika je celokup-nost vseh zadev, ki se tičejo narodove in državne dobrobiti in ravno učitelj je, ki zamore — ob pravilnem shvačanju svoje naloge seveda — pripomoči k ozdravlje-nju naše bolečine silgo mnogo. Učitelj, na-glašam to, ker so ki niso, — lahko toliko in tako brez vse žrtve, mimogrede stori za ublažitev raznih razbesnelih instink-tov, ki izpodjedajo in ne puste naši mladi svobodi do razvezeta, da smatram za slab značaj onega, ki se iz komodnosti odtegne delu za skupnost. Ne razumevam pa tega tako da mora biti orodje kake stranke: učitelj naj bo vzvišeni Svečanik in propo-vednik vsega Lepega in Dobrega, pa naj je srečal tisto Lepo in Dobro potem že kjerkoli...

Ne razdora torej, ampak sloge, ne prenapetosti, ampak strpnosti, ne fašiz-ma, temveč spoštovanja in ljubezni med seboj, ne rušenja, temveč zidanja, ne ma-lodušnosti in zabavljanja temveč dela in vere!

Zato, ker je ljubezen edini jezik, ki bo premostil brezdna med narodi. Takrat šele, ko bo naš sacro egoismo močnejši in silnejši kot sovražnikov, takrat šele je prišel čas za obračun, takrat šele prisli-limo svoje mejaše, da nam vrnejo, kar je našega da enkrat za vselej prečrtaio in orekrižajo svoja pohlepevanja, in da iskreno sprejmejo naše bratstvo.

Prej pa ga ne bo! Živimo na realnih tleh peklenjskih in moramo računati z dej-stvi, vse drugo pa, romantiko in senti-mentalnost in saniavo dobrodušnost in po-nižnost in kar je še drugih čednosti naših in Ido pa si prihranimo za boljše čase, zdaj si jih res ne moremo privoščiti.

To je, kar sem bil hotel povedati.

Dela in vere! Ernest Tiran.

Učiteljice, poročene z državnimi nameščenci.

Ko je bil predsednik našega Udruže-nja v zadevi naših za polovico prikrajša-nih osebnih doklad pri ministru prosvete, izjavil je ta, da si ne upa naše zadeve predložiti ministrskemu svetu, ker v slu-čaju, da bi se nam izplačale polne dokla-de bi presejali dohodki učiteljske por-dice plačo višjih činovnikov s fakultetno naobrazbo in on ne mara ustvarjati take-ga nepravilnega »razmerja«. (»Narodna Prosveta«).

To bi bilo torej nepravilno »razmer-je« ko bi dva duševna delavca skupaj prejemale več kot eden sam! Da se ohrani ravnotežje, smemo one, z držav-nimi nameščenci poročene učiteljice, pre-jemati samo polovico onih dohodkov, ki jih imajo neporočene kolegije ali pa učiteljice-žene, kojih močje niso v državni službi in so s tem že itak boljše situirane. Zakaj pa ne bi žene visokih činovnikov s fakultetno kvalifikacijo ustvarjale tega ravnotežja s tem, da z duševnim ali dru-gim delom prispevajo k dohodkom svojih soprogov? V predvojnem času, ko so bi-le življenske razmere neprimerno ugod-nejše ni bilo govora o kakem nepravil-nem »razmerju«. — »Nepravilno razmer-je« je to, ako ima služkinja večje dohod-ke kot učiteljica, delavec ali hlapec več kot visokošolski profesor, ne pa, če dva skupaj zaslužita več kot eden sam; to »nepravilno razmerje« naj bi skušala naša vlada odpraviti!

Toda ni še bilo dovolj krivice! Vsi državni nameščenci so prejeli sedaj sta-novanjsko doklado, malenkostni prispe-vek sicer, ki izdaleka ne dosega tega, kar stanovanje v resnici stane, a me zopet nič.* Prišlo je to povsem nepričakovano, ker dotična odredba nikjer ne omenja, da bi bile me izvzete. Morebiti je vzrok temu slična mahinacija, kakor pri maksimi-ranju doklad upokojevcev, ki so jo po-vzročile podrejene oblasti s svojim po-vpraševanjem in državno računovodstvo s svojim samolastnim tolmačenjem za-kona.**

* Zadeva je sedaj rešena, ker je mi-nistrstvo v našem smislu rešilo izplačilo stanovanjskih doklad poročenim učitelj-cam in se bodo doklade izplačale.

Uredn. .
** Glede maksimiranja ima zakon točne določbe, ki so odločno socialno kri-vične in neopravičene — dvoma na ni.

Uredn.

V dokaz kako krivično in nesmisel-no je tako postopanje, naj služi sledeče:

Stanovanjske doklade dobivajo tudi vsi oni, ki imajo brezplačna službena sta-novanja, učiteljice, žene veleposesnikov, verižnikov trgovcev, bančnih uradnikov, advokatov, hčere učiteljice, ki bivajo do-ma pri svojih starših, tudi take, ki rabijo svojo plačo samo za luksus. V neki znani obitelji, hkrati pet oseb, prejema stanovanjsko doklado. Ako pojde učiteljica, žena državnega nameščenca v pokoj, do-biva stanarino, ako je mož upokojen, tudi, a dokler delata dva, tako dolgo nič. Ena-ko je z dnevniciami.

Popolnoma pravilno je, da dobivajo vsi omenjeni tudi stanovanjsko doklado, ker ta je del plače in ni nikaka miloščina. Tudi osebna doklada nam gre vsem ena-ko; za enako delo enako plačilo. A tem-bolj občutimo me ki smo tako hudo pri-krajšane, to vnebovpljivo krivico, to kru-to zapostavljanje, ki nam jemlje ves po-gum in zaduší v nas vsako iskrico ide-alizma, vsako vero v pravičnost in do-bro voljo naše vlade.

V dokaz nezaljšane krivice naj slu-žijo sledeči podatki: Učiteljica, žena dr-žavnega nameščenca, ki služi 20 let, je napram svojim kolegijam prikrajšana za 570 Din mesečno, starejše pa kar za 720 Din, torej skoraj za polovico svojih pre-jemkov.

Storile smo vse, kar se da storiti, pi-sale ter pošiljale peticije in proteste, obr-nile se do vseh naših organizacij zainte-resirale poslance. »Kolo jugoslov. sesta-ra« itd. a vse zaman.

Opetovano pozivamo naše organiza-cije, da se z vso vnemo zavzamejo za nas, da zastavijo vse svoje sile v odpra-vo teh krivic. Ko so svoj čas pri štajer-ski deželni vladi uvedli slično praktiko napram nam, sta se »Lehrerbund« in »Zveza južnoštajerskega učiteljstva« potegnila za nas s tako energijo da so to naredbo takoj ukinili ter nam naknadno nakazali polne prejemke. Kar je bilo mo-goče doseči organizaciji pri nemški vladi, menda tudi ne bo nemogoče doseči v naš-i narodni državi.*

* Otežkočeno je to vprašanje zaradi tega ker ni odvisno od lokalnih, temveč centralnih faktorjev in ker zadeva vse uradništvo in ne samo učiteljstvo. Le v složnem nastopu in delu je mogoč uspeh. Ni pa organizacija zamudila nobene pri-ške in je vselej pravočasno opozorila od-ločilne faktorje tudi na to vprašanje.

Uredn.

Šolski vrtovi.

(Oboje mnenje.)

Okrajni poročevalci o stanju šol-skih vrtov — novi vrtnarski podnadzor-niki. Višji šolski svet naroča z odlokom z dne 22. februarja t. l., št. 1927, da voli vsak okraj po enega ali več poročevalcev o stanju šolskih vrtov, ki naj bi bili pod-rejeni in v pomoč nadzorniku za šolske vrtove. Le ti naj bi opravljali svoj »čast-ni« posel b r e z p l a č n o (prav do učiteljski navadi) radi pomanjkanja denarnih sredstev. Dobili bi na ta način zopet ne-kake nove nadzornike, katere nam je pa milostno dovoljeno voliti po lastni volji — in tako bomo kmalo enaki bivšim me-ščanskim gardam, ki je imelo običajno več častnikov in podčastnikov nego pro-stakov. Krajni šolski svet pa, kjer bi imel tak poročevalec svoj sedež, dobi v svo-jem letnem proračunu tudi novo rubriko pod »Tiskovine in pisalne potrebščine okrajnega poročevalca šolskih vrtov«. Sigurno se prav nič ne motimo, ako vna-prej trdimo da se bo tako učitelj kot krajni šolski svet kljub obilni dobri volji za te častne službe in izdatke prav lepo zahvalil in to povsem upravičeno, vsaj ne more eden kot drugi premagovati že dosevanih stroškov, pa si naj naprti prostovoljno še novih? In čemu? Ako uvidi država korist šolskih vrtov in nadzorni-kov, naj iste tudi honorira, da bodo lahko neovirano vršili svojo službo — hodili od šole do šole, iz kraja v kraj, dajali na lice mesta nauke in navsete, prirejali pred-a-vanja, ker nametna in poučna beseda več zaleže kot še tako učeno pisani akti, ki se jih napiše pri zeleni mizi. V prvi vrsti je treba izvežbati mlade podeželske učitelje za praktične vrtnarje in na vcepiti naraščaju na učiteljsku veselje do vrt-narstva, ker sicer bodo zlasti sedaj ko vpočkajo vse starejše učiteljstvo, kmalo vsi šolski vrtovi brez vrtnarjev. Čemu nam bodo pač še nadzorniki in podnad-zorniki?! Naše mnenje je: »Država ho-noriraj najprvo dosevanja nadzornika, da lahko stopita brez vsakdanjih življenskih skrbi ven iz pisarne in gresta predvsem